

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

The Present and Future of the G20 from the Perspective of the Global Economy and Turkey

Kibritçioğlu, Aykut

18 June 2012

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/56616/>
MPRA Paper No. 56616, posted 12 Jun 2014 19:07 UTC

The Present and Future of the G20 from the Perspective of the Global Economy and Turkey

Aykut Kibritçioğlu

Department of Economics
Faculty of Political Sciences
Ankara University
TR-06590 Cebeci, Ankara, Turkey
<http://aykut.kibritcioglu.com>

Abstract

On the 18th and 19th of June 2012, the leaders of the G20 countries will meet in Los Cabos, Mexico, to discuss a variety of current and long-term problems contained in the agenda of 2012 which was determined with respect to the objectives and conclusions of the previous summits. In this study, both the agenda priorities for the Los Cabos summit and the importance of the G20 grouping will be discussed in detail with particular reference to the present and future economic and political conditions in the world and Turkey.

JEL Subject Codes: F15, F30, F42, F50, O10

Key Words: G20, Turkey, Los Cabos, financial crisis, G-Zero world

Version: Ankara, June 18, 2012

Note: This paper is prepared for publication in *ResearchTurkey*'s (<http://researchturkey.org>) "Research/Policy Papers" Series. The Turkish version of the published study is available at <http://goo.gl/pMkNmT>, while its English translation is downloadable at: <http://goo.gl/9aBDYN>. If needed, you may refer to the Turkish version of the paper as follows:

Kibritçioğlu, Aykut (2012): "Küresel Ekonomi ve Türkiye Açısından G20'nin Bugünü ve Geleceği", *AnalizTürkiye*, Cilt I, Sayı 4, s. 26-34, Londra: Türkiye Siyasi Analiz ve Araştırma Merkezi, internet: <http://goo.gl/pMkNmT>.

Küresel Ekonomi ve Türkiye Açısından G20'nin Bugünü ve Geleceği

Aykut Kibritçioğlu
Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İktisat Bölümü
06590 Cebeci, Ankara
<http://aykut.kibritcioglu.com>

Özet

2015 yılında dönem başkanlığını Türkiye'nin üstlenmesi beklenen G20 ülkelerinin liderleri 18-19 Haziran 2012'de Meksika'nın Los Cabos kentinde bir araya gelecekler ve dünya ekonomisindeki güncel ve bazı uzun vadeli sorunları, önceki toplantıların hedef ve sonuçlarına göre belirlenen 2012 yılı gündemi çerçevesinde tartışıp bazı önemli kararlar almaya çalışacaklar. Bu incelemede, Los Cabos'taki toplantının gündem maddeleri/öncelikleri ve G20 oluşumunun önemi, küresel ekonominin ve Türkiye ekonomisinin bugünü ve geleceği açısından değerlendirilmektedir.

JEL Konu Kodları: F15, F30, F42, F50, O10

Anahtar Sözcükler: G20, Türkiye, Los Cabos, finansal kriz, G-Sıfır dünyası

Versiyon: Ankara, 18 Haziran 2012

Not: Bu makale, *Türkiye Siyasi Analiz ve Araştırma Merkezi (AnalizTürkiye / ResearchTurkey, <http://researchturkey.org>)* "Araştırma Metinleri" Serisinde yayınlanmak üzere hazırlanmıştır. Yayınlanan Türkçe metine (18.06.2012) <http://goo.gl/pMkNmT>, İngilizce'ye çevirisine ise <http://goo.gl/9aBDYN> adresinden ulaşabilirsiniz. Türkçe metine, gerek duyarsanız, şu künyeye atıfta bulunabilirsiniz:

Kibritçioğlu, Aykut (2012): "Küresel Ekonomi ve Türkiye Açısından G20'nin Bugünü ve Geleceği", *AnalizTürkiye*, Cilt I, Sayı 4, s. 26-34, Londra: Türkiye Siyasi Analiz ve Araştırma Merkezi, internet: <http://goo.gl/pMkNmT>.

Küresel Ekonomi ve Türkiye Açısından G20'nin Bugünü ve Geleceği¹

2015 yılında dönem başkanlığını Türkiye'nin üstlenmesi beklenen "20'ler Grubu"nun (Group of Twenty, G20) liderleri 18-19 Haziran 2012'de Meksika'nın Los Cabos kentinde (g20mexico.org) bir araya gelecekler ve dünya ekonomisindeki güncel ve bazı uzun vadeli sorunları, önceki toplantıların hedef ve sonuçlarına göre belirlenen 2012 yılı gündemi çerçevesinde tartışıp bazı önemli kararlar almaya çalışacaklar. Normalde Eylül-Kasım aylarında yapılması beklenen Meksika'daki toplantının, Fransa'nın dönem başkanlığında (www.g20-g8.com) geçen yıl 3-4 Kasım tarihlerinde yapılan Cannes zirvesinin üzerinden sekiz ay bile geçmeden yapılacak olmasının sebebi olarak, Meksika'da Temmuz 2012'de yapılacak seçimler gösteriliyor. Siyasi kaygılarla dört ay kadar öne alınan G20 liderler toplantısından sonra Meksika evsahipliğindeki çalışmalar aslında bu yıl Kasım ayına kadar sürecek.

Peki ama, G20 ülkeleri ne zamandan beri hangi gündem konuları çerçevesinde aktif biçimde bir araya gelmektedir? Yeterince etkili ve yararlı bir oluşum mudur? 18-19 Haziran 2012'de Meksika'da bir araya gelecek G20 liderleri, başarılı sayılabilecek bir nihai metin üzerinde uzlaşabilecekler mi? Bu sonuç, nelere bağlıdır? G20'nin geleceği adına karamsar veya iyimser olmamıza yol açacak hususlar neler olabilir? İşte bu değerlendirme notunda, bu soruların cevapları küresel ekonominin ve Türkiye ekonomisinin bugünü ve geleceği açısından değerlendirilip tartışılacaktır.

G20 2012 Meksika Gündemi ve Türkiye

1970'lerdeki iki büyük petrol krizinin arasında, 1976'da, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Almanya, Japonya, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya ve Kanada tarafından oluşturulan G7 Grubu, 1998'de Rusya'nın katılımıyla G8'e, 1999'da ise (Güneydoğu Asya ve Rusya krizlerinin ardından) Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya, Meksika, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Kore Cumhuriyeti, Türkiye ve Avrupa Birliği'nin (AB) katılımıyla G20'ye dönüştürüldü. Bu ve benzeri diğer ülke gruplaşmaları, faaliyetlerini, özünde hep, küresel ölçekte yaşanan başlıca ekonomik ve/veya siyasal sorunlara ortak çözüm bulabilmek ve krizlerle mücadele edebilmek için üye ülkeler arasında politika koordinasyonunu sağlayabilmek amacıyla farklı sıklık ve yoğunluklarla sürdürüyorlar.²

G20, 1999-2008 döneminde yeterince faal ve etkili bir oluşum görünümü sergile(ye)medi. Ancak, G20 ülkelerinin etkinlikleri, 2008'de, ABD'den dünyanın geri kalan (özellikle gelişmiş) ülkelere doğru hızla yayılmaya başlayan finansal ve ekonomik krizle ortak mücadele amacıyla ve özellikle ABD'nin önerisiyle giderek yoğunlaştı. G20 ülkelerinin

¹ Yazar; TC Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nca 2011-2012 yıllarında Ankara'da düzenlenen bir dizi "G20 Bilgilendirme Toplantısı"nda ve 5 Haziran 2012'de TEPAV'da düzenlenen "Los Cabos'a Doğru: G20 Çağında Meksika ve Türkiye'nin Rolü" konulu toplantıda (Bilgi: www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/2943) yaratılan bilgi ve görüş alış-verişi ortamlarında bulunan konuşmacı ve yorumculara bu çalışmanın hazırlanmasındaki dolaylı katkılarından dolayı teşekkür eder. (Ankara, 17 Haziran 2012)

² Larionova (2011)'e göre, G8 ile G20 arasında, toplantılarda tartışılan ve çözüm aranan sorunlar açısından bir çeşit "işbölümü" gerçekleştiği söylenebilir. Buna göre, G8 gündemlerinde daha çok kalkınma, siyasi meseleler, enerji, güvenlik ve enerji/çevre konuları yer alırken, G20 gündemlerinde daha çok finans, ekonomi, kalkınma, ticaret ve enerji konularının öne çıktığı söylenebilir.

liderleri, 14-15 Kasım 2008'de Washington'da (ABD),³ 2 Nisan 2009'da Londra'da (İngiltere),⁴ 24-25 Eylül 2009'da Pittsburgh'da (ABD),⁵ 26-27 Haziran 2010'da Toronto'da (Kanada)⁶ bir araya geldiler ve platformun ileriki yıllardaki çalışma gündem ve biçimini büyük ölçüde biçimlendirdiler.⁷ G20 ülkeleri, daha sonra, Kore Cumhuriyeti'nin dönem başkanlığında 11-12 Kasım 2010'da Seul'de⁸ ve ardından, Fransa'nın ev sahipliğinde 3-4 Kasım 2011'de Cannes'da⁹ toplandılar.

2012 yılı dönem başkanı Meksika'nın organizatörlüğünde 18-19 Haziran 2012'de Los Cabos'da yapılacak Liderler Zirvesi'nde, önceki yıllarda oluşturulan genel gündem katalogundan Meksika'nın tercih önceliklerine göre oluşturulan gündeme¹⁰ göre, özetle, (1) iktisadi büyüme ve istihdamın temelleri olarak ekonomik istikrar ve yapısal reformlar, (2) iktisadi büyümeyi teşvik için finansal sistemin güçlendirilmesi ve finansal erişimin teşviki, (3) ülke ekonomilerinin birbirine bağlı olduğu bir dünyada uluslararası finansal mimarinin iyileştirilmesi, (4) gıda güvenliğinin güçlendirilmesi ve emtia fiyatlarının oynaklığının azaltılması ve (5) sürdürülebilir kalkınmanın teşviki, yeşil büyüme ve iklim değişikliği ile mücadele konuları üzerinde tartışılıp (Kasım 2011 – Haziran 2012 döneminde yapılan ön hazırlık çalışmalarına göre) önemli ortak kararlar alınmaya ve ulusal taahhütler ortaya koyulmaya çalışılacak.

Los Cabos'taki toplantılara hazırlanmakta olan Hazine Müsteşarlığı koordinatörlüğündeki Türk ekibi, geçmiş aylarda çalışmalarını büyük ölçüde şu konu gruplarına göre şekillendirmiş gözüküyor:

- (1) Güçlü, Sürdürülebilir ve Dengeli Büyüme Çerçevesi,
- (2) Uluslararası Finansal Mimari,
- (3) Finansal Sektör Düzenlemeleri ve Finansal Tabana Yayılma,
- (4) Enerji ve Emtia Piyasaları,

³ 2008 toplantısında kararlaştırılan "Reform İlkelerinin Uygulanması İçin Eylem Planı"na www.g20.utoronto.ca/2008/2008declaration1115.html adresinden ulaşılabilir.

⁴ 2009'da İngiltere'nin tercih ettiği gündem önceliklerine en.wikipedia.org/wiki/2009_G-20_London_Summit, liderler zirvesi taahhütlerine ise www.g20.utoronto.ca/analysis/commitments-09-london.html adresinden ulaşılabilir.

⁵ Pittsburgh 2009 Liderler Zirvesi taahhütlerine www.g20.utoronto.ca/analysis/commitments-09-pittsburgh.html adresinden erişilebilir.

⁶ 2010 Toronto Liderler Zirvesi taahhütleri www.g20.utoronto.ca/analysis/commitments-10-toronto.html adresinde okunabilir.

⁷ G20 etkinlikleri genelde; dönem başkanı ülkenin önceliklerine göre yıllık bir *gündem oluşturulmasıyla* başladığı ve bu çerçevede, zamana yayılan ve çok ayrıntılı *ön hazırlık çalışmaları ve toplantıların* ardından bir *liderler zirvesi* düzenlendiği, zirvede alınan ortak kararlara göre ülkelerin bazı ulusal *taahhütler* verdikleri, daha sonra bu taahhütlere ulusal uyum ve uygulama süreçlerinin işletildiği ve o sırada uyum gelişmelerinin izlendiği ve değerlendirildiği görülüyor.

⁸ 2010 Seul gündem önceliklerine en.wikipedia.org/wiki/2010_G-20_Seoul_summit, Liderler Zirvesi taahhütleri ve eylem planına ise www.g20.utoronto.ca/2010/g20seoul-doc.html adresinden ulaşılabilir.

⁹ 2011 Cannes gündemi öncelikleri www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/priorities-for-france/the-priorities-of-the-french-presidency/the-priorities-of-the-french-presidency.75.html, Liderler Zirvesi Taahhütleri ise www.g20.utoronto.ca/summits/2011cannes.html adresinde yer almaktadır.

¹⁰ Bkz. g20mexico.org/index.php/en/mexican-presidency-of-the-g20
www.g20.org/images/pdfs/disceng.pdf

ve/veya

- (5) Afet Riski Yönetimi,
- (6) Uluslararası Ticaret (Korumacılıktan Kaçınma ve Doha Kalkınma Gündemi Müzakere Sürecinin Bitirilmesi),
- (7) İstihdam ve Küreselleşmenin Sosyal Boyutu,
- (8) Yolsuzlukla Mücadele,
- (9) Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele ve
- (10) Kalkınma (Gıda Güvenliği, Altyapı ve Yeşil Büyüme).

Bu konular arasında ilki, güncel küresel finansal-ekonomik krizin ABD-AB eksenli “çekirdeği” bağlamında daha çok gelişmiş ekonomilerdeki finansal sorunlara ve büyüyememe – istihdam yaratamama meselelerine odaklanacağı için, bu durum; gelişmiş ekonomi liderlerinin kendi “iç çekişmeleri”ne ve “inatlaşmaları”na (özellikle ABD ve Çin arasında) sebep olup (muhtemelen güncel Avro Bölgesi krizinin de Meksika’daki gündeme kısa vadeli olumsuz etkisiyle), ortaya beklenenden çok daha zayıf ve/veya muğlak sonuçların çıkmasına sebep olabilir.¹¹

Ulusal finansal mimarının yenilenmesi ve finansal düzenleme reformunun gerçekleştirilmesi yönünde bu kez de G20 ölçeğinde olumlu adımlar atılamazsa, ortaya çıkabilecek yeni küresel finansal krizlerin (önlenememesinin veya öngörülememesinin) sorumluluğu, elbette ki, büyük ölçüde, gelişmiş G20 ülkelerinin yöneticilerinin omuzlarında olacaktır.

Kalkınma veya daha açıkçası “sürdürülebilir kalkınma için yeşil büyüme” yaklaşımı ve “gıda güvenliği” ile “enerji fiyatı istikrarsızlıkları”nın etkileşimi konuları, kanımca gerek Los Cabos’ta, gerekse önümüzdeki yılların G20 zirvelerinde gündemi en çok işgal etmesi gereken konular arasında bulunmaktadır. Coğrafi konumu itibarıyla küresel ısınma ve iklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarından en çok etkilenmesi beklenen ülkelerden biri olarak Türkiye’nin bu meselelere 2015’teki dönem başkanlığı vesilesiyle de büyük önem vereceğini ümit ve tahmin ediyorum.

Küresel krizle birlikte başlayan ticarete korumacılık kaygıları, krizin uluslararası etkileri 2010 yılında zayıflamaya başladığında biraz hafiflemiş gibi gözüküyordu. Ancak, *Küresel Ticaret Uyarı* (Global Trade Alert, www.globaltradealert.org) Veribankası’ndaki veriler kullanılarak hazırlanan ve 14 Haziran 2012’de yayımlanan Evenett (derl.) (2012) korumacılık raporunda da belirtildiği gibi, son zamanlarda, korumacı önlemlerdeki artıştan kaynaklanan (gerek kamusal gerekse özel sektör kaynaklı) şikayetler giderek artmaktadır. Üstelik, rapora göre, Kasım 2008’den bu yana alınan korumacı önlemlerin çok büyük bir bölümünden bizzat G20 ülkeleri sorumludur. Bu nedenle, G20 ülkelerinin, korumacılığın geriletilmesi için (G20 dışındaki WTO üyelerinin atacağı adımları kesinlikle beklemeden) acilen ortak kararlar alması gerektiği açıkça ortadadır. Zira, küresel ölçekte sürdürülebilir kalkınmaya giden yolda serbest ticaretin faydalarını yadsınamızı gerektirecek herhangi bir ampirik bulgu ortada bulunmamaktadır. Tam tersine, ekonomilerin dışarıya açılmasının

¹¹ Bu madde bağlamında sözü edilen “sürdürülebilir büyüme” hedefinin, finansal-ekonomik krizden çıkış (veya yeniden krize girilmesini önlemek) için daha çok *gelişmiş ülkelerdeki* talebin ve istihdamın artırılmasına yönelik olduğuna ve uygun maliye ve para politikalarının belirlenmesi ve koordinasyonu üzerinde odaklandığına dikkat edilmelidir. Çünkü, ilk gündem maddesindeki bu “sürdürülebilir büyüme” kavramı, diğer maddelerde sözü edilen ve küresel ekolojik sistemin sağlığını ve mevcudiyetini korumasını fazlasıyla önemseyen “sürdürülebilir kalkınma” ve “yeşil büyüme” kavramlarından büyük ölçüde farklıdır.

yaratacağı bir seferlik refah artışı yoksul ülkelerin zenginleşebilmesi açısından yetersiz de olsa gerekli bir ön koşuldur. Nitekim, dışa açık ekonomilerde “kurumların iyileş(tiril)mesi” ve “teknolojinin ilerlemesi”nin yarattığı refah artışı ve kalkınma etkisi yönünde iktisat literatüründe çok güçlü bulgular mevcuttur.

Afet riski yönetimi konusu ise, Meksika'nın özel tercihiyle gündeme alınan ve Türkiye'nin hazırlanan bir bilimsel raporla ulusal deneyimlerini diğer ülkelerle paylaşması beklenen bir gündem maddesidir. Ancak, bu tür konuların, tali önemi nedeniyle, gelecek G20 toplantılarında da gündeme alınmasını beklemek veya talep etmek çok gerçekçi görülmeyebilir veya hatta yerinde olmayabilir. Zira, G20'nin genel gündemi, pek çok acil ve önemli konuyla zaten yeterince yoğunlaşmış durumdadır.

G20 2012 Meksika Zirvesiyle İlgili Bazı (Muhtemel) Organizasyon Hataları

G20 2012 Meksika zirvesiyle ilgili ilk dikkat çeken sorunlardan birisi, girişte de değindiğim üzere, zirvenin tarihinin dönem başkanlığını üstlenen ülkenin yöneticilerinin siyasi kaygılarıyla 10-12 aydan çok daha kısa tutulmuş olmasıdır. Kanımca, ileriki zirvelerin tarihlerinin belirlenmesinde bu tür keyfiliklerden kaçınılması gerekiyor. Aksi takdirde, G20'nin gelecekteki etkililiği ve performansı bundan olumsuz yönde etkilenecektir.

İkinci ve bence hiç de küçümsenmemesi gereken bir organizasyon sorunu olarak, geçmiş zirvelerle ilgili bazı resmî web sitelerinin (2009 İngiltere ve 2010 Kore dönem başkanlıklarında olduğu gibi) sonradan kapatılmış olmaları dikkat çekiyor. Her ne kadar site içeriklerinin gelecek dönem başkanlıklarına devredildiği ve G20 hakkındaki ayrıntılı belge ve bilgilerin genelde Toronto Enformasyon Merkezi'nde (www.g20.utoronto.ca) arşivlendiği ileri sürülse de, evsahibi ülkelerin özgün G20 web sitelerinin korunmasının çok kolay ve bir o kadar da yararlı olacağını düşünüyorum.

Üçüncü bir sorun, Haziran 2012'nin, G20 toplantısının bitiminden hemen sonra bir başka önemli toplantıya daha sahne olacak olmasıyla ilişkilidir. Rio de Janeiro'da 13 Haziran 2012'de başlayan ön toplantıların ardından 193 ülkenin (kamusal ve özel sektör) temsilcileri ve liderleri 20-22 Haziran 2012'de “Sürdürülebilir Kalkınma” gündemiyle “Rio+20 Dünya Zirvesi” (www.uncsd2012.org) için bir araya gelecekler. Bu zirve, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (UNCSD) bağlamında, 1992'de Rio'da yapılan ilk toplantının (United Nations Conference on Environment and Development, UNCED) bir devamı olarak, o öncü toplantının 20., 2002'de Johannesburg'da düzenlenen “Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Toplantısı”nın (World Summit on Sustainable Development, WSSD) ise 10. yıldönümü dolayısıyla düzenleniyor.

Rio+20 Dünya Zirvesi'nin ana hedefi, son 20 yıllık başarılı çaba ve girişimlerden alınan cesaretle, dünya ekonomisini “sürdürülebilir kalkınma”¹² yönüne doğru daha güçlü bir biçimde “itebilmek” olarak açıklandı. Toplantıda, hükümetlerin, kalkınmayı sürdürülebilir kılacak berrak ve belirli hedeflere odaklanmış pratik önlemlerin uygulanmasını benimsemeleri umut ediliyor. Çünkü ancak bu koşullarda ekolojik sisteme zarar vermeden yoksullukla

¹² UNCSD bağlamında, *sürdürülebilir kalkınma*, “gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin günümüz kuşaklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir kalkınma modeli” olarak tanımlanıyor. Öte yandan, Kalkınma Bakanlığı'nın *Sürdürülebilir Kalkınma Portalı*'nda da (www.surdurulebiliralkinma.gov.tr) belirtildiği üzere, OECD ve UNEP gibi uluslararası örgüt ve platformlar, *yeşil büyüme* veya *yeşil ekonomi* kavramını, “çevresel iyileştirmelere katkı sağlayan mal ve hizmetlerin yatırım ve tüketimini önceliklendiren bir anlayış” olarak tanımlamaktalar.

mücadele edebilmek mümkün olabilecektir. Türkiye'nin Kalkınma Bakanlığı'nın organizatörlüğünde hazırlandığı Rio+20 zirvesinin taslak anlaşması; özellikle (1) yoksul ülkelerde enerji, su ve gıda güvenliğinin geliştirilmesini, (2) fosil yakıt sübvansiyonlarının aşamalı olarak azaltılmasını ve (3) okyanusların korunması için gerekli önlemlerin artırılmasını hedefliyor. Ancak, BBC¹³ gibi bazı haber kaynaklarında belirtildiği kadarıyla, Rio'daki hazırlık görüşmelerinde 16 Haziran 2012 itibarıyla henüz anlaşma metni üzerinde yeterince uzlaşma sağlanabilmiş ve belirsizlikler giderilebilmiş değil.

“Yeşil büyüme” ve “sürdürülebilir kalkınma” konuları kısmen de olsa G20 ülkelerinin de gündeminde. Bu bakımdan, iki zirve arasında hiç boş zaman bırakılmamış olması ve Rio+20 zirvesinde yeni bir küresel anlaşmanın imzalanmasının öncesinde çeşitli anlaşmazlıklar, gecikmeler ve diplomatik çekişmeler yaşanıyor olması, G20 Zirvesi adına da bir talihsizlik olarak görülebilir.

G20 Hakkında İki Önemli Olgusal Gerçeklik

G20'nin faaliyetleri, performansı ve geleceği değerlendirilirken, en azından şu iki olgunun mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğini düşünüyorum:

(1) G20 faaliyetleri; 2006'dan bu yana dünyanın karşı karşıya kaldığı oldukça karmaşık ve eşanlı bir finans, kamusal borç, uluslararası ticaret, ekoloji (küresel ısınma ve iklim değişikliği), enerji, gıda ve yoksulluk/açlık krizi ortamında yürütülmek zorunda.¹⁴ G20 grubunun 2008'den bu yana hızla aktifleşmesinin bir sebebi, aslında zaten 2006-2007 yıllarında ABD'de başlayan ve 2008'de dünyanın geri kalan kısmına bulaşan krizle ortak mücadele edebilme çabasına duyulan büyük ihtiyaç. Ancak, G20'yi oluşturan büyük ekonomiler arasındaki uluslararası politika koordinasyonunu sağlama ve küresel “Büyük Durgunluk”la (Great Recession) mücadele çabası, karşı karşıya kalınan benzersiz karmaşık küresel ekonomik kriz ortamını yaratıp besleyen etkenlerin çeşitliliği nedeniyle, ister istemez, G20'yi başlangıçta planlanandan çok daha fazla konuyu da bir bütünlük içinde ele/gündemine almak zorunda bırakıyor. Bu gerçeklik, G20'nin gündemi üzerinde belki de kaçınılmaz bir biçimde büyük bir yoğunlaşma ve çeşitlenme baskısı yaratıyor.

Üstelik, küresel ekonomideki güncel (2006-2012) karmaşık kriz ortamı, iktisatçılar arasında “yeni klasik” (new classical) diye nitelenen ve “yoğun matematik-ekonometri kullanımını adeta araç olmaktan çıkartıp amaç haline getiren” egemen iktisat anlayışının yerine “yeni” bir iktisat yaklaşımı koyulması yönünde çok güçlü (ve acil) bir ihtiyaç yaratmış durumda. Güncel kriz ortamının da etkisiyle giderek yükselmekte olan ortodoks-heterodoks iktisat tartışması, henüz üniversitelerin iktisat bölümlerindeki ders programlarına yeterince (olumlu) etkiler yaratarak yansımış olmasa da, bugün iktisatta artık (çok daha) disiplinler-arası bir yaklaşımın geçerli olması ve “yeni iktisat” için “kurumlar”ın, “ekolojik sistem”in ve “tarih”in üç önemi yapıtaşını oluşturması gerektiği açıkça anlaşılmalıdır, diye ümit ediyorum.

¹³ Kaynak: www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/06/120530_rio-20.shtml ve www.bbc.co.uk/news/science-environment-18455947

¹⁴ Güncel küresel ekonomik krizin bileşenleri hakkında ayrıntılı bir açıklama için Kibritçioğlu (2011a ve 2011b)'ye bakılabilir. Bu iki çalışmada; güncel küresel ekonomik sorunların, niçin sadece ABD-AB kaynaklı finansal krizlere indirgenemeyeceği ve krizin bunların ötesinde çok daha karmaşık ve çok boyutlu bir doğaya sahip olduğu ileri sürülmekte ve tartışılmaktadır.

Tablo 1: G20 Gündemi (2008-2012) ve Başlıca Uluslararası Örgüt ve Platformların İlgili/Faaliyet Alanları

Uluslararası Örgütler & Platformlar			G20 Gündeminin Seçilmiş Ana Konuları (2008-2012)											
Adı	Kuruluş Yılı	Üye / Taraf Sayısı	Finansal Düzenlemeler	Finansal Mimari Reformu	Ticaretin Serbestleştirilmesi ve Korumacılığın Önlenmesi	Küresel Ticaret Dengesizlikleri	İklim Değişikliği	Sürdürülebilir Kalkınma	Yeşil Büyüme	Gıda Güvenliği	Enerji Arz Güvenliği	Yolsuzluk	Yoksulluk	Küresel Yönetişim
İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)	1960	34												
Dünya Bankası (WB/IBRD)	1944	188												
Uluslararası Para Fonu (IMF)	1944	188												
Dünya Ticaret Örgütü (WTO)	1995	155												
BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD)	1964	194												
BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (UNCSD, Rio+20)	1992	193												
BM Çevre Programı (UNEP)	1972	193												
BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC)	1992	194												
Hükümetlerarası İklim Paneli (IPCC)	1988	195												
Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)	1974	28												
BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)	1943	191												
Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS)	1930	60												

Kaynak: Yazar.

(2) Öte yandan, G20'nin bugünü ve geleceğiyle ilgili asıl temel sorunlar, belki de G20 gündem maddelerinin ve hedeflerinin eşanlı olarak çok sayıda başka küresel/uluslararası örgüt veya platformların güncel faaliyet alanları ve hedefleriyle örtüşüyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu durum, Tablo 1'de seçilmiş gündem maddeleri ve örgütler yardımıyla özetlenmiştir. Tablonun satırlarında yer alan örgüt veya platformların temel ilgi alanlarıyla, G20 ülkelerinin 2008-2012 döneminde üzerinde çalıştıkları gündem konuları (sütunlar) arasındaki örtüşmeler, ilgili kutucuklardaki “siyah” taralı alanlarla gösterilmiştir. Tablo 1'de sadece OECD için “nispeten tali” öneme sahip G20 gündem konuları “gri” taralı kutucuklarla gösterilmiştir. Aynı yöntemin diğer örgüt ve platformlar için de uygulanacak olması durumunda tablodaki örtüşme alanlarının sayısının (yoğunluk itibarıyla olmasa da) daha da artacağı açıktır.

Tablo 1, bir bakıma, G20'nin çeşitli uluslararası örgütler ve platformlardan “rol çalma” karakteristiğini göstermektedir ve bu olgu, G20'nin faaliyetlerinin yoğunlaşacağı alanlar ve G20'nin performansı açısından çok önemli bir duruma dikkat çekmektedir. Diğer örgütler ve platformlara göre nispeten çok daha az sayıdaki ülkeden oluşan G20'nin, görece daha geniş katılımlı örgüt ve platformlara göre ortak temel sorun ve hedeflerle ilgili olarak daha kolay ve hızlı uzlaşma ve karar alma yeteneğine sahip olabileceği düşünülebilir. Fakat, aynı zamanda, bu olgu, G20 karar ve uygulamalarının çoğu kez, ancak aynı veya daha geniş katılımlı örgüt ve platformlarda da destek ve kabul görmesi durumunda bir değer ifade edebileceğini de ima etmektedir. G20 gündem konularının belirlenmesi ve G20'nin performansı açısından bu iki-yönlü olgu, büyük önem taşımaktadır.

G20 (2012 Meksika Zirvesi) Hakkında Bazı Sorunlar ve Kuşklar

Şimdi, yukarıda değindiğim organizasyon sorunlarını bir kenara bırakarak ve belirttiğim iki olgusal saptamayı aklımızda tutarak, G20'nin içinde bulunduğu bazı sorun, zayıflık, belirsizlik veya potansiyel güçlükleri daha yakından ele alabiliriz.¹⁵

G20 Gündeminin Aşırı Yoğunluğu, Dağınıklığı ve Gerçekçi Yaklaşımla Oluşturulmamış Olması. G20 zirvelerinde, aynı anda birbirinden çok farklı konuların gündeme alındığı ve dolayısıyla eşanlı olarak çok sayıdaki gündem maddesi üzerinde ayrı ayrı yoğun çalışmalar yürütülmesi tercihinin, G20'nin başarısı açısından olumsuz bir etkide bulunduğu iddiası yabana atılamaz. G20 gündem maddeleri belirlenirken (1) konuların önem derecesinin, (2) aciliyetinin ve (3) bu konularla ilgili çabuk veya geç sonuç alınabilme beklentisinin birlikte etkili olacağı, olması gerektiği açıktır. Bu nedenle, konu ve dolayısıyla hedef seçiminde gerçekçi bir yaklaşım sergilenerek, G20 ülkeleri ve küresel ekonomi açısından (1) görece olarak daha düşük öneme sahip, (2) görece olarak daha az acil olan ve (3) görece daha zor veya geç sonuç alınabilecek sorunların gündeme alınmasından (olabildiğince) kaçınılması gerektiği ortadadır. Ancak, bugüne dek, G20'nin bu açılardan çok başarılı olduğunu söylemek biraz güçtür.¹⁶

¹⁵ G20 oluşumu, etkinlikleri ve geleceği hakkında ayrıntılı değerlendirme, eleştiri ve tartışmalar için Eichengreen ve Baldwin (derl.) (2008), Qureshi (2010), Larionova (2011), Bijian (2011), Stiglitz (2011), Spence (2011), Roubini (2011), Moyo (2011), Bremmer ve Roubini (2011), Bremmer (2012) ile Dadusch ve Suominen (2012)'ye bakılabilir.

¹⁶ Özellikle, ulusal düzeydeki politika kararları ve uygulamalarıyla *zaten önlenebilecek nitelikte olan* veya ülkelerin kendi ulusal politikalarıyla *çözülmesi zaten elzem olan* (“yolsuzlukla mücadele” veya “istihdamın geliştirilmesi” gibi) bazı konuların G20 gündeminde (geniş) yer işgal etmesi gündem kalabalıklığına yol açmaktadır. ILO kurallarına (yeterince) uymayan bazı yeni-gelişen ülkelerin Türk firmaları açısından yarattığı

Zirve Gündemini İşgal Eden Güncel Gelişmeler. G20 zirvelerinin hemen öncesinde dünya ekonomisinde veya bölgesel ölçekte öne çıkan bazı önemli gelişmeler, çoğu zaman G20 Zirvelerinin gündemini işgal edip dikkatleri asıl planlı ortak tartışma konularından güncel gelişmelere doğru kaydırabiliyor. Örneğin, Toronto (2009) zirvesinin gündemini “gelişmiş ülkelerin malî (fiscal) krizleri”nin, Seul’ünkünü (2010) o dönemdeki güncel “kur savaşları”nın (currency wars) ve Cannes’inkini (2011) ise “Avro Bölgesi borç krizi”nin işgal ettiği bariz biçimde gözlemlendi. Los Cabos’taki (2012) gündeme de, yine Avro Bölgesi sorunlarının damgasını vuracağı tahmin ediliyor. Zira Yunanistan’da iç siyasi krizle birbirlerini karşılıklı besleyerek giderek derinleşen borç krizini takiben, İspanya’da geçtiğimiz haftalarda patlak veren ve artık gizlenemeyen/ötelenemeyen finansal kriz ve İtalya’da da yakında açığa çıkmasından endişe edilen borç krizi; 2012 yılının ilk yarısı boyunca AB içinde önce *malî birlik* (fiscal union), sonra *Avro Bölgesi Bankalar Birliği* (banking union) ve son olarak da *siyasi birlik* (political union) tartışmalarını iyice alevlendirdi. Dolayısıyla, Meksika’dan sonra Rusya,¹⁷ Avustralya ve Türkiye’nin dönem başkanlıkları sırasında da; bu türden ani gelişmelerin gündemi bozması ve saptırmasına izin verilmemesi gerekeceği ortada.

Gündem Önceliklerinin Belirlenmesinde Dönem Başkanı Olan Ülkenin Etkisi Sınırlandırılmalı mı? G20 gündem önceliklerinin belirlenmesinin, büyük ölçüde, ilgili yılda evsahipliği görevini üstlenecek ülkenin (ve/veya onun liderinin) inisiyatifine (veya kişisel tercihlerine) bırakılması, bazen G20 bünyesindeki eylemlerin ve karar süreçlerinin sürekliliğini bozabilir ve ana gündem maddeleri üzerinde odaklanılmasını olumsuz yönde etkileyebilir (örnek: 2011’deki Sarkozy Fransası). 2012 yılı boyunca 7-9 kadar G20 ülkesinde seçimler yapılıyor/yapılacak olması durumunun da ima ettiği gibi, ülkelerin liderlerinin değişmesi de, belli ölçülerde de olsa, benzer yönde olumsuz etkiler yaratabilir. Bu husus G20’nin sürekliliği ve uzun vadedeki mevcudiyeti ve önemliliği açısından küçümsenmemesi gereken bir konudur.

G20’nin Yüz Yüze Olduğu Bazı Doğal Sınırlılıklar. G20 gündem maddelerinden bazıları hakkında ilgili üye ülkeler G20 platformunda kendi aralarında anlaşabilseler bile, küresel düzeyde ortaya beklenen sonuçlar çıkartılamayabilir. Bunun belki de en iyi örneği, gerek G20 gerekse Dünya Ticaret Örgütü’nün (WTO) ilgi alanına giren “uluslararası mal ve hizmet ticareti” konularında G20 zirvelerinde alınabilecek kararlardır. Bu tür kararlar, WTO düzleminde bir nihai kararı da gerektirdiği ölçüde, G20 çerçevesinde bu konuların görüşülüp karara bağlanmış olması sonuçta pek anlamlı olmayacaktır, çünkü WTO görüşmelerinde alınacak kararlar üye ülkeler arasında “oybirliği” sağlanmasını gerektirmektedir.

Küresel “Büyük Durgunluk” (Great Recession) Hafifledikçe, Gelişmiş ve Gelişmekte Olan G20 Ülkeleri Arasında Çıkar Farklılaşması Doğması. Washington (Kasım 2008) ve Londra (Nisan 2009) toplantılarında (1) ortak parasal ve malî genişleme, (2) IMF’ye ek fonlar temini, (3) finansal kurumlar için yeni kurallar getirilmesi konularında doğru ve zamanlı kararlar alınarak G20’nin başlangıçta küresel krize karşı çabuk ve başarılı bir biçimde cevap

haksız rekabet sorununun G20 çerçevesinde gündeme getirilmesi örneğinde olduğu gibi, bazen ilk bakışta haklı bir çabaymış gibi gözükse de bu tür gündem genişletme girişimleri, aslında G20 üzerinden (yani *dolaylı* yoldan) değil, *dolaysız* biçimde (yani bu örnekte ILO platformunda) yapılırsa, hem G20 gündemi rahatlatılmış, hem de ilgili örgütten (burada: ILO) “rol çalınmamış” olabilir.

¹⁷ Reuters’in verdiği bir habere (15.06.2012) göre, G20 Rusya 2013 Liderler Zirvesi’nin 5 Eylül’de St. Petersburg’da düzenlenmesi planlanıyor. Aynı haberde, dönem başkanlığı sırasında Rusya’nın, özellikle bütçe açıklarının daraltılması, borçların düşürülmesi ve IMF’deki oylama kurallarında reforma gidilmesi gibi bazı temel konularda G20 üyelerinin baştan beri verdikleri taahhütleri ne ölçüde yerine getirdiklerinin değerlendirilmesine büyük önem vermeyi düşündüğü belirtiliyor.

verdiği genelde pek çok iktisatçı tarafından kabul ediliyor. Ancak, küresel krizin etkileri hafifledikçe, gelişmiş ve gelişmekte olan G20 ülkeleri arasında çıkar farklılaşması doğduğu ve bu durumun, G20'nin etkililiğini azaltmaya başladığı da pek çok gözlemci tarafından sıkça dile getiriliyor. Bu şevk kaybı ve ortak payda buharlaşması, eğer gerçekse, 2013-2015'te dönem başkanlığı yapmaya hazırlanan ülkeler başta olmak üzere G20 gruplaşmasının bütünü için ciddi bir mevcudiyet ve önemsizleşme krizi yaratabilir. Bu bakımdan, yukarıda da değindiğim gibi, G20'nin ilgi alanlarını bütün üyelerin katkıda bulunmayı istemeye devam edeceği bir biçimde oluşturabilmek, çok büyük bir önem taşıyor. Aksi takdirde, G20, en azından bir sonraki büyük küresel krize kadar atıl kalmaya mahkûm edilebilir.

G20'nin Organizasyon Yapısı Değiştirilmeli mi? Bu soru, belki de yukarıda değinilen sorunların doğal bir sonucu olarak çıkıyor karşımıza ve G20'nin (mesela GATT'ın WTO'ya dönüştürülmesinde olduğu gibi) artık sabit bir sekreteryası olup olmaması gerektiği sorusunu ima ediyor. Ancak, böyle bir olasılık, rakip örgüt ve platformlardan “rol çalma” ve doğabilecek “bürokratik atalet” riskleri nedeniyle G20 üyeleri tarafından pek dikkate alınmayacakmış gibi gözüküyor.

G20 Ülkelerinin Taahhütleri ve Bunları Yerine Getirip Getirmediklerinin İzlenmesi. G20 zirvelerinde alınan kararlar doğrultusunda ülkelerin verdikleri taahhütlerin sayısından çok, bunların kaçını ne kadar sürede uygulamaya koydukları elbette ki daha önemli.¹⁸ Zira G20'nin performansı ve dış dünyada önemsizliği açısından bu husus hayati bir öneme sahip. Verilen ulusal taahhütlerin uygulanmasıyla ilgili gelişmeler izlenerek “hesap verilebilirlik mekanizması” çerçevesinde periyodik değerlendirme raporları hazırlanacak olması, taahhütlerini yerine getir(e)meyen ülkelere (en azından şimdilik) bir “yaptırım” uygulanamayacak olsa da, G20'nin geleceği adına olumlu bir düzenleme olarak kabul edilebilir.

G20 İçinde Lider Ülke Eksikliği Bir Sorun Mudur? Küresel ekonomik gücün ABD'den Çin ve Hindistan gibi ülkelere doğru kaymakta olduğu uzun zamandır özellikle iktisatçılar, siyasetbilimciler ve tarihçiler tarafından ileri sürülen ve gerekçelendirilmeye çalışılan önemli bir iddia. Öyle ki, Pew Araştırma Merkezi (pewresearch.org) tarafından 2008'den bu yana 14 ülkede telefonla veya yüz yüze görüşme yoluyla yapılan bir anketin sonuçlarına göre, 2012 yılı itibarıyla artık (küresel) kamuoyunda ABD'nin değil Çin'in “dünyanın lider ekonomik gücü” olduğu algısı egemen (Rampell, 2012). Dahası, The Economist Online'ın (2011) tahminine göre, Çin ABD'yi Gayrisafi Yurtiçi Hasıla bakımından gerçekten de 2018-2021 gibi çok yakın bir gelecekte yakalayıp geçebilir. Fakat, bu eğilimin aksine, ne ABD, ne Çin ne de diğer bir güçlü ülke, G20 platformunda, genelde geçmiş on yıllarda gözlemediğimiz gibi, bir “liderlik” görevi üstlen(e)bilmemiş değil. Dolayısıyla, iktisatçı [Nouriel Roubini](#) ve siyasetbilimci [Ian Bremmer](#) özellikle 2011 yılı başından bu yana, karşıımızdaki bu yeni uluslararası siyaset ve ekonomik yönetim ortamını “Lidersiz Dünya” (G-Zero World) platformu olarak nitelendiriyorlar.¹⁹ “Geçici” olacağını düşündükleri bu süreçte, ülke sayısı arttıkça ve çıkarlar farklılaştıkça G20'nin “çözüm” yerine, “lidersiz” bir “uzlaşmazlık” platformu haline gelebileceği tehlikesine dikkat çekiyorlar. Onlara göre, “işbirliği liderliği” (cooperation leadership) açısından var olan bu eksiklik veya boşluk, küresel ekonomik sorunların çözülebilmesini geciktiriyor ve/veya çok güçleştiriyor. Dahası, yazarlara göre, dünyanın farklı bölgelerindeki ekonomik aktörler (özellikle büyük şirketler) bu politik ve ekonomik belirsizlik (döneminin geçici olduğunu hissettikleri için) bitmesini

¹⁸ Bu konudaki ayrıntılı bir karşılaştırmalı kantitatif analiz için Larionova (2011)'e bakılabilir.

¹⁹ Bkz. Bremmer ve Roubini (2011), Roubini (2011) ve Bremmer (2012).

bekliyorlar. Onlar ne kadar uzun süre “beklerlerse” (örneğin yeni/ek yatırımlar yapmaksızın), bu yeni (geçici) düzenin küresel ekonomi açısından sonuçları da o denli büyük/ağır olabilecek.

Meksika’da 18-19 Haziran 2012’de bir araya gelecek G20 liderlerinin, aralarındaki bu “işbirliği liderliği” sorununun üstesinden gelebilmeleri beklenmiyor. Üstelik, bu eksiklik gelecek dönemlerdeki G20 zirvelerine de etkide bulunacakmış gibi gözüküyor.

Sonuç Düşünceleri

Mevcut karmaşık küresel ekonomik ve siyasi ortamda, G20 oluşumunun işi, en azından bu çalışmada özetlenen sorun ve kaygılar bir arada dikkate alındığında oldukça güçmüş gibi gözükmektedir. Ancak yine de, G20 ülkeleri, mevcut sorunların üstüne gidip kendi aralarında politika koordinasyonu sağlayarak, diğer uluslararası örgüt ve platformların da faaliyet alanlarına giren bazı önemli ve acil konularda, sorunların çözülmesi veya en azından hafifletilmesine yönelik somut adımlar atma görevini üstlenebilirler.

Türkiye, G20 oluşumuna siyasi olarak büyük önem veriyor. Bu nedenle, Türkiye’nin G20 içinde diğer pek çok ülkeden daha aktif olduğunu söyleyebiliriz. Bu siyasi ilginin ve istekliliğin bir sonucu olarak Türkiye 2015 yılında G20 hazırlık toplantılarına ve nihayetinde liderler zirvesine evsahipliği yapacak. Dönem başkanlığına hazırlanırken, tıpkı Rusya ve Avustralya gibi Türkiye’nin de, bu çalışmada dikkat çekilen bütün hususları mutlaka göz önünde bulundurması gerekiyor. Böylelikle, son bir-iki yılda özellikle dönemler-arası süreklilik, aciliyet, önemlilik ve seçicilik kıstaslarına göre başarılı gündem oluşturul(a)mamasından ve bazı ülkelerin/liderlerin üstlerine düşen görevleri yerine getir(e)memelerinden kaynaklanan hatalardan doğru yönde dersler çıkartılabilmiş olacaktır. 2015 zirvesinin hazırlıklarına erken başlamak, gündem belirlemede titiz, gerçekçi ve seçici olmak, Türkiye’deki zirvenin başarısı açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu süreçte Türkiye’nin, küresel ve ulusal açıdan uzun vadeli bir yaklaşımla, “ekolojik açıdan sürdürülebilir bir kalkınma için yeşil büyüme” konusuna gündemde büyük önem vermesi çok uygun olacaktır. Küresel mal ve hizmet üretimi ve ticareti ile dünya nüfusu içinde çok büyük bir paya sahip olan G20 ülkelerinin bu konularda atacakları ortak adımlar, küresel enerji sistemindeki kaçınılmaz dönüşüm sürecinde, küresel ısınmayla mücadelede ve küresel ölçekte yoksulluk ve açlığın giderilmesinde çok önemli katkılarda bulunabilecektir.

Ancak, şimdiden belirtmek gerekir ki, şu an için aslında diğer konulara kıyasla daha çabuk sonuç alınabilirmiş/alınmalıymış gibi gözüken “yeni finansal mimari” ve “finansal düzenlemeler reformu” konuları eğer Meksika, Rusya ve Avustralya dönem başkanlıkları sırasında da somut bir biçimde çözüme kavuşturulamayacak olursa, 2015’te bile G20 gündemini işgal edebilirler. Bu bakımdan, finansal konularda Meksika’da atılacak büyük adımlara büyük ihtiyaç olduğu ortadadır.

Kaynakça

- Bijian, Zheng (2011): "[Toward a Global Convergence of Interests](#)", *New Perspectives Quarterly*, 28(2): 15–17.
- Bremmer, Ian (2012): [Every Nation for Itself: Winners and Losers in a G-Zero World](#). Portfolio (Penguin).
- Bremmer, Ian, ve Nouriel Roubini (2011): "[A G-Zero World: The New Economic Club Will Produce Conflict, Not Cooperation](#)", *Foreign Affairs*, 90(2): 2–7.
- Dadush, Uri ve Kati Suominen (2012): "[Is There Life for the G20 Beyond the Global Financial Crisis?](#)", *Journal of Globalization and Development*, 2(2): Article 7.
- Eichengreen, Barry, ve Richard Baldwin (derl.) (2008): [What G20 Leaders Must Do To Stabilise Our Economy and Fix the Financial System](#). Londra: Centre for Economic Policy Research (CEPR) & VoxEU.org.
- Evenett, Simon J. (derl.) (2012): [D b cle: The 11th GTA Report on Protectionism](#). Londra: Centre for Economic Policy Research.
- Kibritçioğlu, Aykut (2011a): "[2006-2011 Küresel Ekonomik Krizinin Bile enleri ve Karma ıklığı](#)", *İktisat ve Toplum Dergisi*, Sayı 9 (Temmuz): 30–34.
- Kibritçioğlu, Aykut (2011b): "[Avro Bölgesi  lkelerindeki Güncel 'Bor  Krizi'](#)", *İktisat ve Toplum Dergisi*, Sayı 10 (Ađustos): 30–41.
- Larionova, Marina (2010), "[Assessing G8 and G20 Effectiveness in Global Governance So Far](#)", *International Organisations Research Journal*, 5(31): 99–120. G ncelleştirilmiŐ versiyonu (2011): www.g20.utoronto.ca/events/111107-larionova.pdf
- Moyo, Dambisa (2011): "[How to Get America Back on Track](#)", *New Perspectives Quarterly*, 28(2): 31–33.
- Rampell, Catherine (2012): "[Putting China's Economic Power in Perspective](#)", *The New York Times (EconoMix)*, 15 Haziran.
- Roubini, Nouriel (2011): "[It Is a G-Zero, Not a G-20, World](#)", *New Perspectives Quarterly*, 28(2): 27–30.
- Qureshi, Z. (2010): "[G20: Global Growth and Development Agenda](#)", *International Organisations Research Journal*, 5(31): 25–30.
- Spence, Michael (2011): "[The Middle Income Transition in China and America's Need for Structural Change](#)", *New Perspectives Quarterly*, 28(2): 21–26.
- Stiglitz, Joe (2011): "[Where the G-20 Stands](#)", *New Perspectives Quarterly*, 28(2): 18–21.
- The Economist Online (2011): "[The Dating Game](#)", 27 Aralık.
- Truman, Edwin M. (2012): "[The G-20 Is Failing](#)", Op-ed in *Foreign Policy*, 14 Nisan.